

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ (Απρίλιος 2006)

Συγγραφέας: Στ. Δήμας

Η ζωή στη Γη έχει ιστορία 3,5 δισεκατομμυρίων ετών. Στη σύγχρονη όμως εποχή, ο άνθρωπος, και μόνο αυτός, προκαλεί τις πλέον εκτεταμένες αλλαγές. Οι ανάγκες μας για διατροφή και στέγαση ενός πληθυσμού που έχει διπλασιασθεί από τη δεκαετία του 1960, η αυξανόμενη ζήτηση πρώτων υλών και οι αλλαγές στις παραγωγικές και καταναλωτικές μας συνήθειες προκάλεσαν εξασθένηση της βιολογικής ποικιλομορφίας του πλανήτη, δηλαδή της «βιοποικιλότητας». Έχουμε μετατρέψει το ένα τέταρτο σχεδόν της επιφάνειας της Γης σε καλλιεργημένη έκταση. Τα είδη εξαφανίζονται με ταχύτητα τουλάχιστον 100 φορές μεγαλύτερη από ό,τι θα συνέβαινε χωρίς επέμβαση του ανθρώπου. Το έτος 2000 εξέλιπε το τελευταίο είδος ορεινής κατσίκας των Πυρηναίων, -η Bucardo, που είχε μείνει σε έναν ισπανικό εθνικό δρυμό-, το 2003 ήμασταν μάρτυρες της εξαφάνισης του «ελαιόδενδρου της Αγίας Ελένης», ενός μικρού δένδρου που δεν μπορεί να επιβιώσει ως καλλιέργεια, ενώ στην Αυστραλία χάθηκε ολόκληρη οικογένεια βατράχων, ο «βάτραχος γαστρικής επώασης».

Δεν πρόκειται για ένα θεωρητικό πρόβλημα που δεν μας αφορά ή που εμφανίζεται σε κάποιο απόμακρο τροπικό δάσος. Αντίθετα, απειλείται άμεσα το δικό μας μέλλον. Οι κοινωνίες και οι οικονομίες μας εξαρτώνται πλήρως από την τροφή, τα καύσιμα και τα φάρμακα που παράγονται από τα οικοσυστήματα. Τα οικοσυστήματα αυτά τα χρειαζόμαστε επίσης επειδή μας παρέχουν πόσιμο νερό, καθαρό αέρα και γόνιμο έδαφος. Τα αγαθά και οι υπηρεσίες αυτές αποτιμώνται σε χιλιάδες δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Ωστόσο, ένα ποσοστό 60% των υπηρεσιών που παρέχουν τα οικοσυστήματα και στηρίζουν τη ζωή υποβαθμίζεται ή χρησιμοποιείται με μη αειφόρο τρόπο, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη των Ηνωμένων Εθνών

Το 2002, οι ηγέτες του κόσμου έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου. Έθεσαν στόχο να μειωθεί δραστικά η απώλεια παγκοσμίως της βιοποικιλότητας ως το έτος

2010. Η διασφάλιση της πορείας προς τον στόχο αυτό αποτελεί κεντρική επιδίωξη της Διάσκεψης που πραγματοποιείται τώρα στην Curitiba της Βραζιλίας, στην οποία συμμετέχουν 188 κυβερνήσεις που συνυπέγραψαν τη Σύμβαση των Η.Ε. για τη βιοποικιλότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευθεί να συμβάλει στην επιτυχία της διάσκεψης αυτής. Στο πλαίσιο της συμβολής μας στην παγκόσμια προσπάθεια έχουμε θέσει για τους εαυτούς μας έναν ακόμη αυστηρότερο στόχο: ώς το 2010 να έχουμε σταματήσει την εξασθένηση της βιοποικιλότητας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην Curitiba χρειάζεται να σημειωθεί πρόοδος στη συγκρότηση ενός παγκόσμιου δικτύου προστατευόμενων περιοχών. Πρόκειται για ένα από τα κυριότερα μέσα που θα έχουμε στη διάθεσή μας για να διατηρήσουμε τη βιοποικιλότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ηγείται παγκοσμίως στο ζήτημα αυτό. Το δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα οικολογικά δίκτυα προστατευόμενων περιοχών του πλανήτη. Περιλαμβάνει πάνω από 18.000 τόπους διαφύλαξης ευπαθών ειδών και σημαντικών οικοτόπων, οι οποίοι καλύπτουν ποσοστό περίπου 18% του εδάφους των 25 μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα άλλο ζήτημα καίριας σημασίας για τη συνάντηση της Curitiba είναι η αειφόρος χρήση των δασών, των ωκεανών και της αγροτικής γης. Πρέπει να καταπολεμηθεί η παράνομη υλοτόμηση και η μετατροπή των χρήσεων γης. Οι παραδοσιακές γνώσεις των κοινοτήτων των αυτόχθονων πληθυσμών πρέπει να διατηρηθούν. Όσον αφορά δε τα οφέλη που απορρέουν από τη χρήση των γενετικών πόρων, πρέπει να εξασφαλιστεί ισότιμη συμμετοχή σ' αυτά εκείνων των κρατών που τους έχουν, δηλαδή ως επί το πλείστον αναπτυσσόμενες χώρες που είναι πλούσιες σε βιοποικιλότητα.

Στην Curitiba η Ευρωπαϊκή Ένωση θα υποβάλει επίσης προτάσεις για τον εξορθολογισμό και την ενίσχυση των εργασιών της Σύμβασης, καθώς και για να συμφωνηθούν δείκτες μέτρησης της συντελούμενης προόδου για την επίτευξη του στόχου του 2010. Οι διεθνείς δεσμεύσεις μας περιλαμβάνουν επίσης τη στήριξη των χωρών-μελών της Σύμβασης για τη βιοποικιλότητα, με τη χρηματοδότηση, επί παραδείγματι, έργων για την προστασία των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών και οικοτόπων και τη στήριξη αυτόχθονων και τοπικών κοινοτήτων με σκοπό τη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσής τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ενισχύσει την πολιτική της για την προστασία της βιοποικιλότητας. Σε λίγους μήνες, θα παρουσιάσει ένα σχέδιο δράσης για την επίτευξη των στόχων του 2010 και την προώθηση της μακροπρόθεσμης αποκατάστασης της βιοποικιλότητας. Θα καθορίσει δράσεις προτεραιότητας για τα κοινοτικά θεσμικά όργανα και τα κράτη-μέλη, τόσο εντός της Ένωσης όσο και έξω από αυτήν, μέσω, μεταξύ άλλων, της αναπτυξιακής βοήθειας και του εμπορίου.

Μαζί με την αλλαγή του κλίματος, η εξασθένηση της βιοποικιλότητας αποτελεί μια από τις σοβαρότερες απειλές για το περιβάλλον. Έχουμε ευθύνη να δράσουμε, ώστε να μην υποστεί ανεπανόρθωτη ζημιά ο εύθραυστος ιστός της ζωής πάνω στη Γη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 5 Απριλίου 2006, σ. 13.